

Організаційно-управлінська система хокею в Україні*Національній університет харчових технологій (м. Київ)***Постановка наукової проблеми та її значення. Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми.**

Спорт як важливий соціальний феномен пронизує всі рівні сучасного соціуму, впливаючи на основні сфери життєдіяльності суспільства: національні відносини, ділове життя, суспільне становище, формує моду, етичні цінності, спосіб життя людей.

В умовах глобалізації спорт стає важливим політичним, соціальним та економічним фактором, що вимагає сучасного підходу. Для спортивної галузі сьогодні особливо актуальні завдання розробки ефективних механізмів керування, взаємодії бізнесу й спорту, покращення умов інвестування, експертно-консультативної допомоги спортивним організаціям.

Соціокультурні та економічні зміни в державі, які відбуваються в наш час, не можуть не торкатися системи спорту вищих досягнень, яка в сучасних умовах також потребує трансформації відповідно до нових суспільних вимог.

Однією з основних тенденцій, що визначають на сучасному етапі розвитку спорту вищих досягнень, є його професіоналізація. Україна як незалежна держава також бере активну участь у процесі професіоналізації спорту вищих досягнень.

Протягом багатьох років у колишньому Радянському Союзі професійний спорт розглядався лише з класових та ідеологічних позицій, представники яких стверджували: основними його функціями є культивування насильства, брутальності й жорстокості. Докорінна перебудова суспільства, економічна криза та політична нестабільність не могли не вплинути на структуру спорту вищих досягнень [15].

На сьогодні в Україні відзначається професіоналізація спортивних ігор, у тому числі й хокею. Саме створення професійних структур у цьому виді спорту сприяло розвитку спорту в нашій країні, росту майстерності спортсменів, збереженню їхнього спортивного довголіття.

Завдання дослідження – вивчити стан і тенденції розвитку хокею в Україні та його організаційно-управлінську систему.

Для розв'язання завдань застосовано **методи** аналізу, синтезу й узагальнення; порівняння та аналогії; анкетування; математичної статистики.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Хокей в Україні є одним із популярних видів спорту. Про високий рівень підготовки українських хокеїстів свідчать їхні досягнення на міжнародному рівні. Так, відповідно до рейтингу Міжнародної федерації хокею (МФХ) Україна посідає 19 місце з 48 команд у світовому рейтингу (табл. 1) [4].

Проте основи українського хокею закладено в СРСР. У Радянському Союзі хокей був масовим видом спорту, вітчизняні хокеїсти з великим успіхом виступали в міжнародних змаганнях, а саме збірна команда СРСР була 20-кратним чемпіоном світу, 7-кратним срібним призером і 4-кратним бронзовим призером чемпіонату світу, 25-кратним чемпіоном Європи, 4-кратним срібним призером і дворазовим бронзовим призером європейського чемпіонату [1; 3].

Соціально-економічні та політичні реформи в Україні, обумовлені розпадом Радянського Союзу та переходом до ринкових відносин, професіоналізація та комерціалізація олімпійського спорту вплинули на розвиток хокею в нашій країні, системи його керування та підготовки спортсменів.

*Таблиця 1***Світовий рейтинг національних збірних команд з хокею (за 2011 р.)**

№ з/п	Країна	Залікові очки	Переміщення
1	Росія	3650	0
2	Фінляндія	3630	+ 2
3	Швеція	3595	0
4	Канада	3570	-2
5	Чехія	3340	0
6	США	3240	0
7	Швейцарія	3190	0
8	Німеччина	3175	+ 1

9	Норвегія	3175	+ 2
10	Словаччина	3170	- 2
11	Білорусь	3026	- 1
12	Латвія	2985	0
13	Данія	2965	0
14	Франція	2765	+ 1
15	Австрія	2730	- 1
16	Казахстан	2616	+ 1
17	Італія	2605	- 1
18	Словенія	2565	+ 1
19	Україна	2495	- 1
20	Угорщина	2460	0

Специфіка хокею як виду спорту обумовлена розвитком його в спортивно-комерційному напрямі. Узгодженість підприємницької діяльності організаційних структур зі спортивними, а також вплив комерціалізації та професіоналізації на спортивні результати й поведінку учасників є основними факторами формування та розвитку хокею на сучасному етапі.

Центральним аспектом наших досліджень із цього питання є вивчення особливостей взаємин державних і суспільних структур, функціонування системи підготовки й змагань у країні, а також взаємодія олімпійського та професійного напрямів хокею на національному рівні.

На сьогодні в Україні відзначається взаємодія державних, суспільних і бізнес структур, що є важливим чинником розвитку хокею в країні, а також реалізація спортивних і комерційних цілей [2].

Основним законом, що регулює відносини у сфері фізичної культури й спорту в Україні, є Закон "Про фізичну культуру і спорт", відповідно до якого політика держави спрямована на закріплення своєї чинної ролі у створенні відповідних державних основ фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого видів забезпечення галузі в особі Міністерства України в справах сім'ї, молоді і спорту (ст. 3).

Відповідно до цього закону, а також двостороннього договору між Міністерством та Федерацією хокею України (ФХУ), держава в особі міністерства делегує повноваження в керуванні організаційною системою хокею ФХУ [4].

Федерація хокею України (ФХУ) є Всеукраїнською громадською організацією фізкультурно-спортивного напрямку, що об'єднує осіб, які сприяють розвитку й популяризації хокею в Україні, та створена відповідно до Закону України "Про об'єднання громадян" на основі індивідуального та колективного членства. Рішенням Установчої Конференції (від 20 лютого 1992 р., наказ Міністерства у справах молоді і спорту № 648 від 06.04.1992 р.) Федерація хокею України має виключне право представляти Україну та брати участь у регіональних, континентальних і світових спортивних змаганнях (чемпіонатах) і заходах, які проводяться під патронатом Міжнародної федерації хокею, а Міністерство у справах сім'ї, молоді і спорту України займається підготовкою спортивного резерву. Отже, система організації й керування хокеєм у країні представлена як на рівні державних організацій, що забезпечують систему підготовки спортсменів, так і на рівні суспільних, які формують систему змагань (рис. 1).

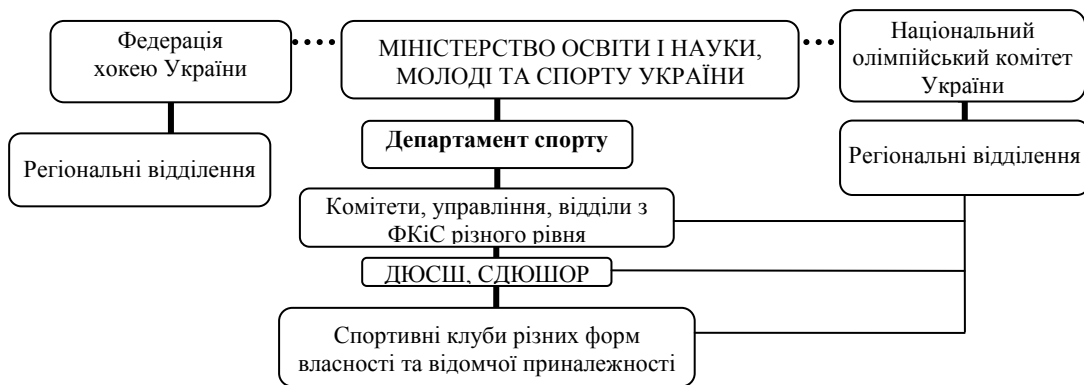

Рис. 1. Система організації й керування хокеєм в Україні

Керування ФХУ здійснюється на основі виборів органів керівництва, вищими з яких є конгрес, президент, рада федерації.

Основними завданнями ФХУ є:

- сприяння розвитку хокею в Україні, вдосконалення системи підготовки висококваліфікованих спортсменів, тренерів і суддів – членів ФХУ, забезпечення успішного виступу українських спортсменів на Олімпійських іграх, чемпіонатах світу, Європи й інших спортивних змаганнях;
- розвиток і зміцнення зв'язків з міжнародними й національними федераціями, асоціаціями, об'єднаннями;
- сприяння активній діяльності своїх членів у міжнародних та інших громадських організаціях й об'єднаннях спортивної спрямованості;
- сприяння правовому та соціальному захисту спортсменів, тренерів й інших фахівців – членів ФХУ;
- сприяння зміцненню та вдосконаленню матеріально-технічної бази ФХУ;
- співробітництво з міжнародними неурядовими організаціями, установами й підприємствами з метою реалізації статутних цілей і завдань Федерації;
- пропагування та популяризація хокею як виду спорту серед населення України [5].

Загальне керівництво підготовкою й проведенням офіційних змагань здійснює виконком Федерації хокею України (ФХУ) і Міністерство у справах сім'ї, молоді і спорту. Учасниками офіційних українських змагань з хокею, що проводяться під егідою ФХУ, можуть бути спортсмени, які входять до складу професійних та непрофесійних (аматорських) хокейних команд (клубів), дотримуються вимог і рішень МФХ, ФХУ та вчасно платять внески в термін, що зазначений Регламентом.

Обов'язковим для участі в складі команди на змаганнях із хокею є проведення колективного (індивідуального) медичного страхування.

На сьогодні відзначається професіоналізація хокею в Україні: українські хокеїсти беруть участь у професійних турнірах, грають у європейських та американських клубах.

Відповідно до ст. 6 Закону України “Про фізичну культуру і спорт” показниками розвитку спорту в країні є високі досягнення спортсменів у своєму виді спорту, рівень забезпечення кваліфікованими кадрами, спортивними спорудженнями й майном.

Проте сьогодні в Україні існує низка проблем, для розв'язання яких була розроблена Державна цільова соціальна програма “Хокей України”, основними напрямками котрої є вдосконалення системи підготовки спортсменів високого класу, які б були конкурентоспроможними на міжнародному рівні, потрібно вдосконалити матеріально-технічну базу хокею; будівництво сучасних спортивних споруд та запровадження їх сертифікації для проведення змагань різного рівня; запровадження інноваційних підходів до кадрового, науково-методичного, інформаційного та медичного забезпечення розвитку хокею; створення ефективної системи підготовки й перепідготовки тренерів із хокею у вищих навчальних закладах; удосконалення нормативно-правової бази; залучення дітей до занять хокеєм; удосконалення системи дитячо-юнацького хокею тощо.

Висновки. Аналіз соціально-економічних і політичних умов в Україні, традицій та тенденцій розвитку хокею на міжнародному й національному рівнях свідчать, що основними напрямками реорганізації та вдосконалення системи організації й управління хокеєм є забезпечення функціонування єдиної вертикально-інтегрованої системи підготовки хокеїстів із пріоритетом держави в її регулюванні; спадковість структур дитячо-юнацького, резервного спорту та спорту вищих досягнень; створення організаційних умов для централізації процесу підготовки кваліфікованих спортсменів; удосконалення системи змагань; науково-методичного, кадрового, правового, фінансово-економічного, матеріально-технічного, медико-біологічного, інформаційного забезпечення.

Список використаної літератури

1. Зубалій М. Історичні джерела розвитку хокею з шайбою в Україні / М. Зубалій // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 37–47.
2. Павлюк І. С. Система керування хокеєм в Україні / І. С. Павлюк // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2009. – № 2. – С. 54–61.
3. Профессиональный спорт / Гуськов С. И., Платонов В. Н., Линец М. М., Юшко Б. Н. – Киев : Олимп. лит., 2000. – 392 с.
4. История хоккея FHU [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ru.wikipedia.org>
5. Official-document FHU [Electronic resource]. – Mode of acces : <http://www.fhu.com.ua/official-document.html>

Анотації

Розглянуто систему організації та керування хокеєм в Україні та надано ретроспективний аналіз літературних даних із проблем модифікації сучасного спорту, тенденцій розвитку хокею на сучасному етапі, його комерціалізації та професіоналізації. Опитування проводилося серед керівників федерації хокею України, керівників і спортсменів українських хокейних клубів, а також серед спортсменів, членів національної збірної команди України (в опитуванні брав участь 21 респондент). Оцінено систему організації та управління хокеєм в Україні, визначено особливості його виникнення і становлення, проблеми та перспективи його розвитку в Україні, організаційно-правові, соціально-політичні й економічні умови функціонування.

Ключові слова: хокей, управління, комерціалізація, професіоналізація, функціонування.

Ирина Павлюк. Система организации и управления хоккеем в Украине. Рассмотрена система организации и управление хоккеем в Украине, а также предоставлен ретроспективный анализ литературных данных по проблеме модификации современного спорта, тенденций развития хоккея на современном этапе, его коммерциализации и профессионализации. Опрос проводился среди руководителей федерации хоккея Украины, руководителей и спортсменов украинских хоккейных клубов, а также среди спортсменов, членов национальной сборной команды Украины (в опросе принял участие 21 респондент). Оценена система организации и управление хоккеем в Украине, определены особенности его возникновения и становления; проблемы и перспективы развития; организационно-правовые, социально-политические и экономические условия функционирования.

Ключевые слова: хоккей, управление, коммерциализация, профессионализация, функционирование.

Irina Pavliuk. The System of the Organization and Management of Ice Hockey in Ukraine. System of the organization and management of ice hockey in Ukraine. The system of the organization and management of hockey in Ukraine has been researched. Besides, the retrospective analysis of the literary data on a problem of updating of modern sports, tendencies of development of hockey at the present stage, its commercialization and professionalism have been presented. The interview has been conducted among the leaders of Ukraine ice hockey federation, leaders and sportsmen of the Ukrainian hockey clubs, and also among sportsmen, members of national team of Ukraine (21 people took part in the interview). The system of organization and management of hockey in Ukraine has been evaluated. The peculiarities of its origin and development have been defined. The problems and prospects of development, as well as organizational, legal, socio-political and economic conditions of its functioning have been revealed.

Key words: Hockey, management, commercialization, professionalization, functioning.